

PÕLLUMAJANDUS-
MINISTEERIUM

ARUTELU KOKKUVÕTE

Tallinn

4. märts 2015 a.

Põllumajandusministeeriumi (PM), Põllumajandusameti (PMA), Eesti Taimekasvatuse Instituudi (ETKI), Eesti Mesinduse Koostöökogu (EMK), Eesti Mesinike Liidu (EML) ning Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja (EPKK) 2. nõupidamine mesilaste ja taimekaitse teemal.

Aeg ja koht: 4. märts 2015. a kell 10.00-12.00, Põllumajandusministeerium.

Juhatas: Evelin Hillep (PM taimetervise osakonna taimekaitse büroo juhataja)

Kokkuvõtte koostaja: Evelin Hillep ja Madis Võikar (PM taimetervise osakonna taimekaitse büroo peaspetsialist),

Osalejad: Evelin Hillep, Eva Lehtla, Helena Vaher, Sigmar Suu ja Madis Võikar (PM), Jan-Roland Raukas (PMA), Pille Sooväli (ETKI), Tago Holsting ja Siim Õunap (EMK), Aleksander Kilk (EML) ning Olav Kreen (EPKK).

Vastutus taimekaitse nõuete rikkumise eest

EMK ettepanekule „kehtestada sanktsioonid taimekaitsetööl eksinud ettevõtete suhtes ning tahtliku eksimuse korral tunnistada kehtetuks taimekaitsetöid teostanud firma töötajate taimekaitsetunnistused“, andsime vastuseks, et tulenevalt taimekaitseseaduses on Põllumajandusametil õigus tunnistada taimekaitsetunnistus kehtetuks, kui: 1) isik on korduvalt rikkunud asjakohase Euroopa Liidu õigusakti, käesoleva seaduse või selle alusel antud õigusaktiga kehtestatud taimekaitsevahendi pakendi, märgistuse, turustamise või kasutamise nõudeid; 2) isik on korduvalt jätnud järelevalve ajal avastatud puudused ettekirjutuses määratud tähtjaks kõrvaldamata. Samuti on ette nähtud sanktsioon illegaalse taimekaitsevahendi mis tahes viisil nõ käitlemise eest (TaimKS § 99). Samuti leidis ära märkimist, et karistusõiguse revisjoni raames muudeti mitmeid väärtekoosseise, mis tõi mõningaid muudatusi kaasa ka taimekaitseseadusesse, samuti tõi muudatusi 1. juulist 2014. a kehtima hakanud korrakaitseseadus, mis sätestab avaliku korra kaitse üldpõhimõtted, alused ja korralduse. Ja nii on korrakaitseseaduse kohaselt ohu ennetamiseks vajalike toimingute täitmise tagamiseks korrakaitseorganil (ka PMA-l) õigus teha järelevalvesubjektile ettekirjutus (see ei ole karistus, vaid eksimustele tähelepanu juhtimine) ning rakendada sunniraha asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud alustel ja korras (ja seda ka ettekirjutuse täitmise tagamiseks). Samuti märgiti, et riikliku järelevalve inspektorid rakendavad põhimõtet, mille kohaselt koostatakse ettekirjutus juhtumitel, kui rikkumist saab kõrvaldada ning juhtumitel, kui rikkumine on juba toimepandud, siis haldussund ei suuda

tekkinud kahju korvata, alustatakse väärteomenetlust. Taimekaitsetunnistuse kehtetuks tunnistamise kohta pretsedent senini puudub, kuivõrd ühe isiku poolt korduvaid rikkumisi ei ole esinenud. Leiti, et taimekaitsetunnistuse kehtetuks tunnistamine oleks eksimuste korral mõjusam kui trahvi määramine ning taimekaitsetunnistus peaks saama kehtetuks tunnistada mitte ainult põllul taimekaitseteid teostaval isikul (nt traktoristil), vaid ka isikul, kes taimekahjustajate tõrjetööde otsuse teeb. Ei saa tekkida olukorda, kus traktorist eitab teadlikkust tööde sisus ja apelleerib töökäsu täitmisele ning vastutust ei saagi tekkida. PM rõhutas, et taimekaitseseaduse kohaselt peab taimekaitsetunnistus olema professionaalsel taimekaitsevahendi kasutajal, k.a. taimekaitsevahendi kasutamise otsustajal, seega saab vajadusel vastutusele võtta nii vahetu tööde teostaja kui ka taimekaitsetöö käsu andja. Samuti leiti, et kui on tuvastatud taimekaitsevahendi väärkasutus, siis tuleks teavitada PRIA-t, kes saaks rakendada põllumajandustoetuste vähendamist. Käsitlemist leidis ka taimekaitsekoolituse eksami temaatika, võttes et eksam on sooritav liiga hõlpsasti, kui koolituse läbiviija ka ainuisikuliselt eksamineerib. Leiti, et PMA peaks olema esindatud taimekaitsekoolituse eksamikomisjoni töös, eesmärgiga vältida olukordi, kus eksamiküsimuste koostaja, eksamineerija ning tulemuste hindaja on sama isik.

Põllumajandusministri määruse „Taimekaitsevahendi kasutamise ja hoiukoha täpsemad nõuded¹” kavandatavate muudatuste tutvustamine

Määruse nr. 90
muudatus ettepanek

Eelnõu väljatöötamine on tingitud vajadusest selgemalt määratleda nõuded taimekaitsevahendi kasutamise korral, eesmärgiga täpsustada taimekaitsetööde tegija teavituskohustust ning muid hoolsale käitumisele suunatud kohustusi. Muudatuse tulemusena on senisest täpsemalt sõnastatud taimekaitsevahendi kasutaja kohustus teavitada mesinikku enne igakordset taimekaitsetöö alustamist, mitte üldisest taimekaitsetööde tegemise ajavahemikust kogu taimede vegetatsiooniperioodi kohta. Teise asjaoluna saab märkida, et muudatuse tulemusena loetakse mesinikupoolne mesila (mesilasperede) asukohta teavitus täidetuks, kui asjakohased andmed on taimekaitsevahendi kasutajale kättesaadavad Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (edaspidi PRIA) põllumassiivide ja loomakasvatushoonete asukohtade leidmise [kaardirakenduse kaudu \(nn PRIA veebikaardilt\)](#). Kolmanda asjaoluna täpsustatakse olukordi, mis on suunatud taimekaitsetöö tegija ohutuse tagamiseks. Nii nähakse ette reeglid, et isikukaitsevahendeid tuleb puhastada pärast igakordset taimekaitsevahendi kasutamist, mitte taimekaitsetööde lõpetamisel taimede vegetatsiooniperioodi lõpus ning taimekaitsevahendiga kokkupuutunud riided tuleb pesta pärast igakordset taimekaitsetöö lõpetamist.

Taimekaitsevahend vs insektitsiid ning teavitamiskohustuse mõistlikkus

Kõige enam arutleti eelnõu muudatustest teavitamiskohustust. Eelnõu kohaselt sõnastatakse ümber määruse § 4 lõige 7, eesmärgiga sätestada täpsustav reegel taimekaitsetööst teavitamise aja ja sageduse kohta. Muudatuse vajadus on tingitud asjaolust, et sagenenud on juhtumid, kus taimekaitsevahendi kasutaja teavitab kavandatavast taimekaitsetööst küll vähemalt 48 tundi taimekaitsevahendiga pritsimise alustamist, kuid teavitab taimekaitsetööde tegemise ajavahemikust kogu taimede vegetatsiooniperioodi kohta, mitte igakordse üksiku taimekaitsevahendi kasutamise kohta. Samuti arvestades, et mesilastele on ohtlikud eelkõige insektitsiidid, siis täpsustatakse teavitamise kohustust üksnes insektitsiidi kasutamise korral. Insektitsiidi kasutamisest tuleb teavitada ka sel juhul, kui põllumajandustootja kasutab insektitsiidi taimekaitsevahendi paagisegus. Arutelu käigus oli seisukohti, mis pooldasid sõna

„taimekaitsevahend“ alles jätmist, kui ka selle asendamist sõnaga „insektitsiid. Leiti, et mitte ainult insektitsiidid ei ole mesilastele ohtlikud, vaid ka osad fungitsiidid ja erinevad paagisegud ning tkv asendamine insektitsiidiga võib kaasa tuua rohkem probleeme. Rõhutamist leidis, et mesinike jaoks on oluline teada, millega täpselt pritsitakse – kas insektitsiidiga või leheväetisega, kuna see võimaldab täpsemalt hinnata erinevate preparaatide mõju. Tegu on nõuetele suunatud abinõuga, st sunnib osapooli oma astutavaid samme läbi kaaluma ja võimaldab mesinikel efektiivsemalt probleemi ilmnemisel reageerida ja vähetähtis ei ole ka asjaolu, et lihtsustab inspektori tööd.

Ära märkimist leidis, et taimekaitsevahendi kasutajate seisukohast on oluline aru saada, millist infot ja kui suures ulatuses mesinikud vajavad, kuivõrd töid tehakse taimekaitsevahenditest nii herbitsiidide, fungitsiidide, insektitsiidide jne, seega enne igakordset pritsimise alustamist edastavad info hulk oleks väga suur, mis omakorda võib tekitada infokülluse. Taimekaitsetööde probleemaatiline asjaolu on nõue teavitada vähemalt 48 h ette, kuna teatud juhtudel peab põllul valitsevale olukorrale reageerima koheselt, ja seega 48 h teavitusenõuet täita ei suudetagi. Ja nii kandus arutelu ka sinna, kui mõistlik ja reaalselt täidetav ja kasulik see teavituskohustus üldse mõlemale poolele on ehk sättel puudub sisuline toime ja funktsionaalne väärtus. Ühiselt tõdeti, et kõige olulisem on mesinike ja taimekaitsevahendi kasutaja omavaheline kokkulepe – millega täpselt pritsitakse (mis tootega) ja millal ning õiguslikult oleks reguleeritud miinimumreeglid ja vältida ülereguleerimist selles küsimuses ning pigem sooviti nõu pehmema sisuga sätet, mis näeks ette üksnes omavahelise kokkuleppe korral käitumise. Selget seisukohta selles küsimuses töörühmas ei võetud, kuivõrd EMK ja EML soovivad need asjaolud omakeskis läbi arutada. Seega lepiti kokku, et EMK ja EML esitavad oma läbimõeldud seisukoha PM-le selles küsimuses kirjalikult 12. märtsiks 2015. a.

Samuti tehti ettepanek asendada paragrahv 4 lõikes 7¹, sõna isikuandmed sõnaga kontaktandmed ning mitte asendada paragrahv 4 lõikes 8, sõna taimekaitsevahend sõnaga insektitsiid. PM nõustus ettepanekutega, samas sõna taimekaitsevahend asendamine sõnaga insektitsiid §-s 4 lõikes 8 sõltub ka sellest, mis seisukoht võetakse teavitamiskohustuse osas.

Kahjude hüvitamine

Ettepanekule näha ette kahjude hüvitamise fond, märkis PM, et kuivõrd kahjude hüvitamise fondi temaatika väljub taimekaitsealase reguleerimisalast, ja kuna kahju hüvitamise institutsioon on Eesti õiguses olemas, siis koosolekul seda teemat ei arutatud. Juhul, kui temaatikat soovitakse siiski arutada, siis teha seda mesinduse ümarlaua raames.

Hea tava staatuse andmine „Taimekaitse konfliktihaldusjuhendile“

EMK ettepanekule anda „Taimekaitse konfliktihaldusjuhendile“ hea tava staatus, andis PM teada, et esiteks tekib tava käitumisviisi pikemaajalisest rakendamisest ning õigusliku aluse puudumise tõttu, PM sellist staatust dokumentidele anda ei saa. Samuti juhtisime tähelepanu, et selles dokumendis ei saa PM-le, PMA-le ega VTA-le ette näha ülesandeid, kuna need tulenevad seadusest ning märkisime haldusorgani (nii PM kui PMA) tegevus peab vastama hea halduse põhimõttele, st ei piisa üksnes normide formaalsest järgimisest ning täiendavalt tuleneb haldusmenetluseseadusest selgituskohustus. Seega saab hea tava juhend tekkida eelkõige mesindus- ja põllumajandustootjate organisatsioonide vahel ning kokkuleppe tulemusel omavahelise suhtluse reguleerimiseks ning samuti saab dokument sisaldada asjaolusid kelle poole pöörduda VTA-s või PMA-s vms. Eeltoodust tulenevalt pakkusime välja, et võiks kaaluda sel teemal haldusorganite (PMA, VTA) ühise teenusstandardi loomist, kuivõrd teenusstandardeid on koostatud menetluslike asjaolude täpsustamiseks (sisaldades infot mis dokumente esitada või mis arvenumbrile riigilõiv kanda).

Taimekahjustajate leviku hoiatus- ja prognoosisüsteem ning integreeritud taimekaitse põhimõtete rakendamine (ITK)¹

EMK ettepanekule seirata taimekahjustajate levikut ja toetada entomoloogi ametikoha loomist ETKI-s, andsime teada, et ETKI-s töötab entomoloog ning tutvustasime 2014. a ETKI loodud ja hallatavat taimekahjustajate leviku hoiatus- ja prognoosisüsteemi koos asjakohase kaardirakendusega. Nii nagu kõigi heade algatustega, on ka sel süsteemil kasvuraskused, kuid tugev arengupotentsiaal. Eesmärk on olulisemaid taimekasvatuspäringu katva monitooringuvõrgu loomine ja haldamine operatiivse informatsiooni kogumiseks ja edastamiseks taimekahjustajate esinemisest koos õigeaegsete ja optimaalsete tõrjesoovituste edastamisega. [Veebipõhine kaardirakendus](#) näitab tõrjesoovituse valgusfoori põhimõttel: roheline – ei ole vaja tõrjuda, kollane – aeg tõrjuda, punane – viimane aeg tõrjuda. Kaardirakendus on seotud kultuuripõhiste tabelitega, mis sisaldavad nädalate kaupa monitooringuandmeid. Samuti on võimalik süsteemist näha monitooringu käigus pildistatud fotot taimehaigusest konkreetsetes piirkonnas, mis võimaldab samas piirkonnas tegutseval taimekasvatajal võrrelda enda põllul valitseva olukorraga. Kohapeal pakuti välja idee kaasata taimekahjustajate monitoorimisse taimekaitsevahendite müügiga tegelevate ettevõtete esindajad ning nõustajad, kel on samuti olemas erinevate piirkondade taimekahjustajate vaatlusandmed. Samuti leiti, et võrreldes eelmise aastaga võiks monitooringuandmete esitamise sagedus olla vähemalt iga kahe päeva tagant. Süsteemil on kindlasti puudusi – see veel ei pane taimele diagnoosi ega anna foto järgi vastust, mis taimekahjustajaga tegemist on, see veel ei ole otse lingitud I-Taimekaitse süsteemiga, see veel ei suuda prognoosida taimekahjustajate levikut, vaid eelkõige nõu toodab monitooringuandmeid ning on põllumajandustootjatele toeks integreeritud taimekaitse üldpõhimõtete – ennetamine, seire, sekkumine, rakendamisel toeks. Kuid üldiselt oldi süsteemi osas positiivselt meelestatud. Ja samas leidis rõhutamist, et ITK rakendamine nõuab taimekaitsetööde kavandamist iga üksiku põllu olukorrast lähtuvalt. Põgusalt puudutati ka teemat, kas ja kuidas toimib praktikas taimekaitseseedusest tulenev ITK põhimõtete rakendamise kohustus. Hoollimata asjaolust, et põllumajandustootjad väga ei tea millega täpselt tegu on, siis praktikas tegevuste näol ITK põhimõtteid järgitakse.²

Edasised sammud:

- Sügiseks 2015 kavandatud taimekaitseseeduse muutmiseks PM arutab PMA-ga läbi küsimused, mis puudutavad: 1) taimekaitsekoostöö eksami komisjoni koosseisu PMA esindaja lisamist ning 2) taimekaitsevahendi väärkasutuse eest täpsema vastutuse määratlemist (väärteona kvalifitseerimist)
- Põllumajandusministri määruse „Taimekaitsevahendi kasutamise ja hoiukoha täpsemad nõuded¹” kavandatavate muudatuste osas EMK ja EML esitavad omavahelist teavituskohustust puudutavas osas kirjalikult PM-le 12. märtsiks täpsema seisukoha
- Lepiti kokku, et EMK ja PMA lepivad kokku kokkusaamise aja, arutamaks koosoleku käigus PM-le üle antud dokumendis „Eesti Mesindus Koostöökoogu mesilaste tervise töörühma käsitlus Eestis kasutatavate taimekaitsevahendite infolehtedest“ tõstatud küsimusi ning EMK initsiatiivil loodava taimekaitse konfliktihaldusejuhendi temaatikat.

¹ ITK alane info PM veebilehel avaneb siit: <http://www.agri.ee/et/eesmargid-tegevused/taimekasvatus/taimekaitse>

ITK alane info ETKI veebilehel avaneb siit: <http://www.etki.ee/index.php/2013-07-26-17-13-11/taimekaitse#integreeritud-taimekaitse-suunised>

² Seda on näidanud ka uuringud - Integreeritud taimekaitse tuntus (2009) »; kui Põhikultuuride, vähe levinud ja väikse kasvupinnaga kultuuride kaardistamine ning olemasolevate taimekaitse lahenduste sotsiaalmajanduslik uuring väikse kasvupinnaga ja vähe levinud kultuuride puhul (2014)